Motion till riksdagen 1985/86:Sk233

förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m)

Beräkningen av tilläggsbelopp i skatteskalan

Reglerna om *begränsning av rätten till underskottsavdrag* träffar fr. o. m. 1985 de skattskyldiga med full kraft. De får ofta hårda men slumpmässiga konsekvenser för skattebetalarna, helt beroende av hur över- resp. underskott är fördelade mellan olika förvärvskällor. Lika behandlas därigenom inte längre lika.

Reglerna leder också till att risktagande missgynnas till förfång för nyföretagande eller utbyggnad av befintlig verksamhet. Om underskott uppstår i *en* förvärvskälla för en person med 75% i marginalskatt krävs dubbelt så stor inkomstökning i en annan förvärvskälla för att uppväga underskottet.

Den genom avdragsbegränsningen nödvändiga uppdelningen i grundbelopp och tilläggsbelopp gör skattesystemet än mer svåröverskådligt och medför betydande merarbete också för skattemyndigheterna.

Urholkningen av inflationsskyddet i skatteskalan medför samtidigt att var tredje heltidsarbetande 1986 beräknas komma över brytpunkten och därmed drabbas av avdragsbegränsningen.

I den moderata partimotionen 1985/86:Sk279 föreslås att begränsningen av rätten att göra underskottsavdrag upphävs. Systemet med grund- och tilläggsbelopp skulle då upphöra och symmetrin i skattesystemet återställas. Samtidigt bör utredningen om åtgärder mot otillbörliga underskottsavdrag återuppta sitt arbete.

Skulle detta yrkande inte bifallas föreslås i det följande vissa förändringar i reglerna i vad gäller makar, kvittning mellan under- och överskott i olika förvärvskällor inom samma inkomstslag samt i fråga om räntetilläggen.

Kvittningsrätten mellan makar

Vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp får den skattskyldige kvitta ett överskott av kapital mot ett underskott i schablontaxerat småhus intill en gräns om 30 000 kr. Denna kvittningsrätt gäller dock endast om såväl överskottet som underskottet finns hos *samme* make. Detta innebär att makar som har betydande underskott i sitt egnahem men också motsvarande inkomster av kapital beskattas helt olika beroende på fördelningen av tillgångarna sinsemellan.

Till detta kommer att *kvittningsrätten i många fall sätts helt ur spel*, om "fel" make har både kapitalöverskottet och underskottet i småhuset. Detta

gäller de fall som drabbas av reglerna om sambeskattning och där den andre maken har den högsta A-inkomsten.

Från inkomståret 1985 sker nämligen sambeskattning i de fall då inkomsten hos maken med högst A-inkomst tillsammans med båda makarnas B-inkomster överstiger brytpunkten. För maken med lägst A-inkomst får i dessa fall ingen kvittning ske mellan överskottet av kapital och underskottet i egnahemmet vid sambeskattningen, utan hela kapitalinkomsten läggs ograverat samman med andre makens inkomster.

Ett sådant fall må återges: Mannen har 75% i marginalskatt. Hustrun har 85 000 kr. i A-inkomst, en kapitalinkomst på 30 000 kr. samt ett villaunderskott på 20 000 kr. Trots att hennes B-inkomst netto endast är 10 000 kr. (30 000 kr. minus 20 000 kr.) sambeskattas hela kapitalinkomsten på 30 000 kr. med undantag för ett grundavdrag på 5 000 kr. ovanpå mannens inkomst. Härifrån dras sedan värdet av villaunderskottet. Detta leder i hennes fall till att B-inkomsten på netto 10 000 kr. drabbas av en skatt på 11 250 kr. eller 112,5%.

Skulle mannen i stället ha haft såväl kapitalinkomst som villaunderskott skulle den effektiva skattebelastningen ha begränsats till 7 500 kr. eller 75%.

Skatten på B-inkomsten blir således betydligt högre då denna inkomst ligger hos maken med den lägsta inkomsten (och lägsta skatteförmågan) och ej hos maken med hög inkomst.

Hur olika den effektiva skattebelastningen kan bli vid olika kombinationer av villaunderskott och kapitalinkomst framgår av bilaga.

I all tysthet har således rätten att kvitta egna kapitalinkomster mot egna underskott i villa satts ur spel för tusentals makar på ett sätt som torde vara omöjligt för flertalet att genomskåda och som med all sannolikhet inte varit avsett.

Skulle begränsningen av rätten till underskottsavdrag inte hävas, hemställer vi därför i andra hand att full kvittningsrätt medges mellan makar i vad gäller överskott av kapital mot underskott i schablontaxerat småhus.

I den mån sambeskattningsreglerna fortfarande skulle tillämpas bör detta vidare endast avse nettot av B-inkomsterna.

Flera förvärvskällor

En person bedriver av olika orsaker verksamhet i två förvärvskällor. Den ena visar ett överskott på 250 000 kr., den andra ett underskott på 120 000 kr. Vederbörande betalar därvid grundbelopp på en inkomst av 130 000 kr. (250 000 kr. — 120 000 kr.), vilket stämmer överens med skatteförmågeprincipen. Samtidigt fastställs hans underlag för tilläggsbelop (UTB) till 250 000 kr., vilket innebär att ingen hänsyn tas till underskottet i den andra rörelsen.

Resultatet blir i detta fall att skatten blir drygt 21 000 kr. högre än om verksamheten bedrivits i en enda förvärvskälla. (Problemet blir inte mindre av att han dessutom debiteras egenavgifter utan hänsyn till underskottet.)

I många fall föreskriver lagstiftningen att verksamheten skall bedrivas i flera förvärvskällor. Detta gäller t. ex. jordbruk som bedrivs tillsammans med grustag, sågverksrörelse och/eller uthyrning av småhus.

Principen att lika skall behandlas lika borde medföra rätt till kvittning mellan under- och överskott i olika förvärvskällor.

Är riksdagen emellertid inte beredd att medge sådan kvittning fullt ut — och således upphäva begränsningen av underskottsavdragens värde — bör rätt till kvittning mellan olika förvärvskällor inom och mellan inkomstslagen rörelse och jordbruk medges.

Räntetillägg för ränteförmånliga lån

Vi har också tidigare år motionerat om ändrade regler för tilläggsbelopp i vad gäller bl. a. lån med låg eller ingen ränta från arbetsgivare eller uppdragstagare. Vissa förändringar har också beslutats av riksdagen efter utredning inom RSV.

Riksdagen var emellertid inte beredd att sträcka sig så långt som RSV föreslog.

Av RSV:s rapport framgick att en mycket betydande del av de räntetillägg som gällt lån mot låg eller ingen ränta avsett skattskyldiga med inkomster under brytpunkten. Dessa skall inte beskattas för räntetillägg, men eftersom UTB enligt gällande bestämmelser skall fastställas för princip alla skattskyldiga belastar också deras räntetillägg skatteadministrationen. I övrig utvisar RSV:s rapport att antalet skattskyldiga som påförts räntetillägg för lån utan eller mot låg ränta uppgick till endast ca 149 000, att lånen i allmänhet avsett obetydliga belopp och att den uträknade skatten från räntetillägen vid 1986 års taxering kan beräknas till mindre än 10 milj. kr. Bestämmelserna om räntetillägg för lån med låg eller ingen ränta står således inte i någon rimlig proportion till beskattningsresultatet.

RSV ansåg att man i första hand borde avstå från att beskatta förmån av räntefria eller lågförräntade lån. Vi delar denna uppfattning. Genom en avveckling av räntetilläggen för ränteförmånliga lån skulle också en övergång till ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande underlättas. Dessutom undanröjs den orättvisa i dagens system som innebär att man kan påföras tilläggsbelopp för ränteförmånligt lån även om räntan vid marknadsmässig nivå hade kunnat kvittas mot överskott av kapital.

Räntetillägg för mangårdsbyggnad och bil

I tidigare års motioner har vi också påvisat de ur rättvisesynpunkt otillfredsställande effekterna av reglerna för räntetillägg för jordbrukares bostäder samt i fråga om räntetillägg för bil eller annan tillgång i jordbruk eller rörelse, som också används för privat bruk.

I av riksdagen godkända betänkanden 1984 och 1985 har skatteutskottet visat förståelse för kritiken. Regeringen bör därför skyndsamt lägga fram förslag till ändringar i regelsystemet så att kraven på rättvisa och likformighet i taxeringen bättre tillgodoses i dessa avseenden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda, och under förutsättning att yrkandet om avskaffande av begränsningen av rätten till underskottsavdrag inte bifalls, hemställs

1. att riksdagen beslutar i enlighet med vad som i motionen anförts om kvittningsrätten mellan makar,
2. att riksdagen beslutar i enlighet med vad som i motionen anförts om kvittningsrätten mellan under- och överskott mellan olika förvärvskällor inom och mellan inkomstslagen jordbruk och rörelse,
3. att riksdagen beslutar slopa räntetilläggen för s. k. ränteförmånliga lån,
4. att riksdagen begär skyndsamt förslag till ändrade regler för räntetillägg för mangårdsbyggnad och bil.

Stockholm den 21 januari 1986

Ingegerd Troedsson (m)

L. Arne Andersson (m)
i Ljung

Rolf Dahlberg (m)

Tabell. Utfall av sambeskattningsreglerna för B-inkomster vid kombinationen kapitalinkomst och villaunderskott

Alternativ		A-inkomst	Kapitalinkomst	Villaunderskott	"B-netto"	Sambeskattad skattepliktig B-inkomst	Effektiv skattebelastning inkl. kommunalskatt och grundbelopp	
		tkr	tkr	tkr	tkr	tkr	tkr	%
1	Make A[1]	220	30	./.20	10	10	7,5	75,0
	Make B[1]	85	—	—				
2	Make A	220	30	—	10	30	12,5	125,0
	Make B	85		./.20				
3	Make A	220		./.20	10	25[2]	11,25	112,5
	Make B	85	30					
4a	Make A	220			10	25[2]	11,25	112,5
	Make B	85	30	./.20				
4b	Make A	220			10	10[3]	3,25	32,5
	Make B	0	30	./.20				

[1] Make A marginalskatt 75 %; make B marginalskatt 50 %.
[2] På grund av grundavdrag 5 000 kr.
[3] På grund av spärregel sist i 11 § 3 mom. tredje stycket SI.